

arasında barış, arkadaşlarla, anababalarla ve kardeşlerle yaşanan anlaşmazlıklar ve çözümleri; Hitler döneminde aile yaşamı, aynı önemde çocuk oyuncakları ve oyunlar, dinlenen müzikler. Bunun gibi birçok konu, sanat eğitimcilerinin eşgüdümüyle, sosyal bilgiler, edebiyat, müzik, tarih, toplumbilim, sosyal psikoloji, psikoloji gibi ders öğretmenlerinin bilgilerinden ve aynı zamanda ele alınan dönemi aşayan kişilerden birebir edinilen bilgilerden yararlanılmasını; kitaplık, elgesel ve müzelere gidişleri gerektiriyordu. Barışı anlamak için savaşı anlamak, tarihsel, sosyolojik, ekonomik v.d. boyutlarını araştırmak; Dünya savaşını sorgulamaktan geçiyordu. Film ve video gösterileri leniyor, fotoğraf albümleri karıştırılıyor, fotoğraf, resim, video, kolaj ve montajları yapılıyordu. Barış çubuğunun içildiği Kızılderililerle ilgili çalışmada ise konu bir kere de Kızılderililer açısından işlenmiştir(a.g.y.).

Bu tür proje çalışmalarının, tarih bilinci, çevre bilinci, sorumluluk şıma gibi yönlerine dikkati çekmeğe gerek yok. Öğrencilerde ne denli ilici bilgi ve öğrenmelere yol açtığını söylemeye de gerek yok. Gözden geçirilmemesi gereken bir önemli husus, değişik sanat dal ve türleriyle tanışma da sağlayarak, özellikle ve kesinlikle, çağcıl sanat biçimleriyle karşılaşmalar gerçekleştirerek, yalnız bizde değil birçok başka ülkede de nadiğini gördüğümüz çağcıl sanata hoşgörüyü yerleştirme amacıdır. sanatın en yeni biçimleriyle, yaşantısal olarak erken yaşlarda tanıştırılan eyler doğru estetik yargılara daha kolay ulaşırlar.

Proje çalışmalarına yeniden dönecek olursak, kuşkusuz bu inliklerin büyükçe bir bölümü derstlerden arta kalan zamanlarda, çür zaman içinde yer almaktadır. Ancak, müze, sergi, kitaplık, geselleri gezme, filmler izleme, yalnız gezmek ve izlemek değil, o kanlarda öğrenmek de söz konusu olduğu ve öğretmenlerin gerek

rehberliğiyle, gerekse açtığı tartışmalarla canlı, yaşayan dersler niteliğine dönüştüğü için eğitim programları içinde yer alır.

Özgür zamanların nasıl kullanıldığı son derece önemlidir. Çünkü öğrenci bu proje çalışması çerçevesinde de olsa, resmi seviyorsa resimle ilgili uğraşı seçecek, tarih ile ilgiliyse projenin tarih araştırmaları ile ilişkili çalışmalarını seçecektir. Bu seçimlerin öğrenci tarafından özgürce yapılmasının sağlanması şarttır. Çünkü sevgi ve ilgiyle yöneldiği alanlarda birey daha yaratıcıdır.

Söz konusu proje çalışmalarında yaratıcı drama, önemli bir etkindir. Gerek bir sanatsal biçim (yorum) olarak, gerek bir öğretim yöntemi ve bir disiplin olarak, okulun bulunduğu semte taşın, halka açık projelerde başı çeker (Hoffmann ve Vassen,).

ABD'deki en ünlü drama eğitimcilerinden Nellie McCaslin de bu proje çalışmalarındaki dinamizmi ve etkililiği vurgulamaktadır.

"(ABD'de) Sosyal bilgiler ve edebiyat ile drama, müzik, dans, yaratıcı yazma ve görsel sanatları bütünleştiren projeler, eğitimde ilerici akımların başladığı günlerden bu yana popüler olmuştur. En geleneksel okullar bile, bütünleştirilmiş projelerin öğretim ve öğrenimde çok etkili olduğunu kabul etmişlerdir. Sanat eğitimcileri de genellikle bu projeleri, sanatlar, öğretimin kıyısında kalmayıp odağına alındığından dolayı onaylamışlardır. Çünkü sanat dalları, eğitimin içinde cılızlaşmış bir yan ilgi alanı olarak değil, diğer akademik konular ölçüsünde ve onlarla eşit önemde, temel bir alan olarak ele alınmaktadır. Öğretmen kadrolarının birlikte çalışmakta yetkin ve istekli olduğu okullarda bu tür proje çalışmaları popülerliklerini korumaktadırlar. Bu durum çoğunlukla